

Institut
za etnologiju
i folkloristiku

TRIBINA IEF-a

U KNJIŽNICI INSTITUTA ZA
ETNOLOGIJU I FOLKLORISTIKU
(ŠUBIĆEVA 42, V. KAT)

OLGA ORLIĆ

Otvoreno o otvorenom pristupu kvalitativnim podacima

Otvorena znanosti te zagovaranje dostupnosti i razmjene znanja, a posebice članka i monografija proizašlih iz javno financiranih istraživanja popraćeni su gotovo jednoglasnim odobravanjem znanstvene zajednice. Jedan od ciljeva otvorene znanosti počeo se od 2016. godine intenzivnije zagovarati – dijeljenje podataka po FAIR načelima (Wilkinson et al. 2016). FAIR načela upravljanja istraživačkim podacima pretpostavljaju da su podaci pronalazljivi (engl. Findable), dostupni (engl. Accessible), interoperabilni (engl. Interoperable) i ponovno upotrebljivi (engl. Reusable). I to uistinu zvuči primamljivo jer potencijalno omogućuje provjerljivost podataka, olakšava usporedbe i na neki način maksimizira upotrebu rezultata istraživanja. Posve je zamislivo kada se radi o kvantitativnim podacima. Međutim, kod kvalitativnih podataka situacija može biti znatno zahtjevnija. FAIR načela nude niz modaliteta za anonimiziranje podataka i sugovornika (usp. Celjak et al. 2020), međutim svakome tko je istraživao u manjim ili osjetljivim zajednicama jasno je da je teško ostvariti potpunu neprepoznatljivost samo brisanjem određenih podataka iz teksta te da bi dijeljenje nekih podataka bilo neetično. Smatram da podaci dobiveni kvalitativnom metodologijom zaslužuju ipak nešto drugačiji tretman od onih koji se mogu kvantificirati, iz već navedenih razloga dokidanja povjerenja ili nemogućnosti potpune anonimizacije, čak i kada sugovornik pristane na to. Na duge pruge takav pristup podacima ostavit će traga na znanstvene discipline koje prikupljaju kvalitativne podatke zbog toga što je svaki istraživač prema etičkim standardima dužan, prije pribavljanja obaviještenog pristanka, detaljno opisati načine na koje će se podaci čuvati i koristiti. To će neminovno u nekim slučajevima utjecati na jačanje autocenzuriranja narativa te mijenjati kvalitetu same interakcije. Smatram da su pojedini autori ponudili bolje rješenje – kombinaciju FAIR i CARE načela (Caroll et al. 2021). CARE principi (kolektivna dobrobit, ovlaštenja za kontrolu, odgovornost i etika) osmišljeni su 2019. godine kako bi se stvorio mehanizam za ostvarivanje kontrole u pristupu i korištenju znanja pojedinih autohtonih/domorodačkih zajednica. Ne znam postoji li neki valjani razlog da se taj princip ne primijeni kod svakog sugovornika koji tako nešto želi. Osim toga, smatram da bi neki podaci trebali ostati u prostoru povjerenja stvorenom između glavnih aktera u procesu istraživanja.

utorak
20.
veljače
2024.

13.00
sati

PREDAVAČ

OLGA ORLIĆ viša je znanstvena suradnica u Institutu za antropologiju u Zagrebu. Od 2001. do 2006. godine radila je kao kustosica u Etnografskom muzeju Istre u Pazinu. Za svoju prvu samostalnu izložbu ("Tkalci u Istri", 2004.) dobila je godišnju nagradu HED-a za najbolju etnografsku izložbu. Od 2020. godine vodi istraživački projekt HRZZ-a "Solidarna ekonomija u Hrvatskoj: antropološki pristup", a od 2023. godine, zajedno s Petrom Simoničem, hrvatsko-slovenski bilateralni projekt "Utjecaj globalnih nesigurnosti na jačanje pokreta za prehrambeni suverenitet u Hrvatskoj i Sloveniji". Autorica je više znanstvenih i stručnih članaka te knjige o antropologiji solidarnosti u Hrvatskoj. Predsjednica je Hrvatskog etnološkog društva (2023. – 2025.).